

még mindig hiszem hogy / többet fognak
épiteni / mint amennyit rombolni lehet
// irok amíg és mert tudom / hogy az
igazság csak úgy győz / ha győzelemre
viszik.

Peter Motzan végül így foglalja össze mondanivalóját: „A főként morális jelmondatok és programok diktálta líra után, a hagyományos szemléletű költészet után, amely szép, választékos strófákban minden fenyegetés és veszély ellenére a kozmikus rendbe vetett hit mellett tett tanúbizonyosságot, valamint a bensőséges természetimádó, nyelvfilozofikus hajlamú költészet után új romániai német líra van kialakulóban, amely éppen azért ígér nagyon sokat, mert a lírai én és a jelenkori szocialista társadalom közti összefüggéseket fedi fel.”

HAZAI SZERB IRODALMI FOLYÓIRAT (Književni Život, 1972. 2.)

Tizenöt éves a „Književni Život” (Irodalmi Élet), Románia Szocialista Köztársaság Írószövetségének Temesvárt megjelenő lapja, a hazai szerb irodalmi élet fóruma. A folyóirat nagy terjedelemben közli a román irodalom, az együttélő nemzetiségek irodalma, valamint a világirodalom jelentős alkotásainak szerb fordítását. Az évente kétszer megjelenő *Književni Život* legutóbbi számát lapozva, Vladimir Cokov versein kívül, akit a hazai szerb költészet legjelentősebb alakjaként tartanak számon, ott találjuk az utóbbi időben jelentkezett fiatal költőnemzedék tagjait: a Draga és Doka Mirjanić testvéreket, Ivo Munčiant, Cedomir Milenovićot. A lap fordításban közli Anghel Dumbrăveanu, Alexandru Andrițoiu, Aurel Rău, Nichita Stănescu, Mircea Șerbănescu, valamint Nagy István, Anavi Ádám és Franz Liebhard írásait. Kritikai rovata az irodalmi realizmus és a korszerűség, valamint a gyermekirodalom kérdéseit taglalja. Közönti Franyó Zoltánt nyolcvanötödik és Ivo Andrićot nyolcvanadik születésnapja alkalmából. Ezenkívül a Könyvszemle rovatban ismertetést olvashatunk két nemrég megjelent könyvről: Svetomir Rajkov *Megváltozott a folyó medre* című regényéről, amely egy többnemzetiségű bányási falu lakosságának életében bekövetkezett változásokat ábrázolja, valamint Slavko Vesnić *Szárnyaló álmok* című verseskötetéről.

MAI MÍTOSZOK (Világosság, 73. 6.)

„Ügy tűnik, mintha az igazi marxista kommunistáknak egyszerre két fronton is — balra és jobbra — harcolniuk kellene, mintha a kommunizmuson belül a marxizmus a centrum pozícióit foglalná el” (Lukács György: *Történelem és osztálytudat*).

Papp Gábor *Forradalom-mítoszok az anarchizmusban* című írásában nem az összes fellelhető — vagy jelentékenyebb — anarchista irányzatok kimerítő tárgyalását tűzi ki célul, csupán azok közös meghatározó jellemzőit keresi, a megjelenésüket feltételező vagy elősegítő történelmi-társadalmi viszonyokat vizsgálja. Álláspontja a gyakorlati politikai harc nélkülözhetetlen, központi elemét, az osztálytudatot, a mindenkori új jelenségekhez tudatosan alkalmazkodó szervezetséget propagáló-erősítő marxistáé.

A „marxi forradalomelmélet totalitáskonceptiójának, gazdasági-politikai meghatározottságának alapeleme, a forradalom egyik feltétele”: az erős politikai *szervezet*, egy párt — ideológiai — vezető szerepe. Így a marxizmus (Lukács 1920-ban ismeri fel ezt) az opportunizmus és az anarchizmus közé kerül, mindkettő ellen kemény harcot kell folytatnia. Az opportunizmus a „szervezetség mitizálásával” valóban megszüli a hatalom- és (voltaképpen) szervezetellenesek által oly gyakran kárhordozott bürokráciát, megbénítja a forradalmi tevékenységet; a forradalmat az „általános fejlődés elvont perspektívájává” teszi. Az anarchizmus a szervezetség szerepének lebecsülésével vagy tagadja annak szükségességét, vagy „az elméletet helyettesíthetőnek tartja az erkölccsel és a mítosszal [Sorel]” — végeredményben szintén a proletariátus forradalmi hatékonyságát, erejét törli meg. A spontaneitás alapján az anarchista gondolkodás — mint a bármiféle hatalmat, tekintélyt támadó eszmerendszer — szükségszerűen a szervezett, tehát hierarchikus felépítésű (bár demokratikus) párt ellen fordul. Míg Sorel pártellenessége az opportunizmus ellen irányul, a mai anarchizmusok már a kommunista pártokkal szemben hirdetik az uralomnélküliség elvét: „tagadják, hogy az élenjáró harcos szerepét csak az a mozgalom tudja betölteni, amelyet élenjáró elmélet vezet.”

Az anarchikus elméletek és mozgalmak elkerülhetetlenül összeütközésbe kerülnek a legalapvetőbb tézisükben, kiindulópontjukban rejlő ellentmondással: a hatalom